

STABOL: vingerspellen klankgebaren

Corline Koolhof

In: Woord en Gebaar mei 2001

In de tweede aflevering van het STABOL-project worden weer een aantal voorbeelden gegeven van gebaren die gekozen zijn tot standaardgebaren van het Basislexicon. Het Basislexicon is een lijst bestaande uit 2500 basisbegrippen die bijvoorbeeld gebruikt zal gaan worden bij het ontwikkelen van basiscursussen Nederlandse Gebarentaal. Het samenstellen van een Basislexicon is voor de overheid van belang in verband met het erkennen van de Nederlandse Gebarentaal.

Bij de keuze van gebaren voor het Basislexicon wordt gebruikt gemaakt van criteria die vooraf is opgesteld door de werkgroep STABOL. Een voorbeeld daarvan is:

Woorden die men vingerspelt en klankgebaren worden in principe niet als NGT-gebaren beschouwd. Wanneer men geen gebaar heeft voor een bepaald begrip wordt nogal eens de eerste letter van dat woord gevingerspeld. Dit wordt een geïnitieerd gebaar genoemd. Hieronder vallen niet de gebaren die oorspronkelijk helemaal gevingerspeld werden en die in de beweging of in de hand oriëntatie zo veranderd zijn dat het een apart gebaar is geworden, zoals bijvoorbeeld BLAUW, MEI en CULTUUR.

Dit criterium is gebruikt bij de keuze van onder meer het gebaar voor 'jaar'.

Jaar

©

Er is een namelijk een gebaar voor 'jaar' dat precies hetzelfde is als de gevingerspelde letter J. Op grond van dit feit wordt dit gebaar dus niet gekozen in de Basislijst.

Het andere gebaar voor JAAR wordt met 2 AS-handen gemaakt voor het lichaam. De handen gaan naar elkaar toe en maken contact. Dit gebaar wordt vooral in de noordelijk regio gebruikt, maar wordt ook in de rest van Nederland herkend.

Dit gebaar JAAR is opgenomen in de Basislijst met de toevoeging dat dit gebaar een verandering van beweging kan ondergaan en dat het dan de betekenis heeft van 'jarenlang'.

Voor het begrip 'garage' waren onder meer de volgende gebaren geïnterpreteerd:

- een klankgebaar, namelijk het gebaar voor de klank 'g' op de kin
- een gebaar met 2 S-handen die een half ronde beweging naar boven maken
- een samengesteld gebaar: het gebaar AUTO en gebaar GEBOUW

Garage (bij huis)

©

Garage (werkplaats)

©

De eerste 2 gebaren worden gebruikt voor een garage bij het huis en het laatste gebaar voor een garage als autoreparatiebedrijf.

Dit onderscheid in betekenis wordt ook in de Basislijst opgenomen.

Voor het begrip 'garage bij het huis' komt het eerste gebaar niet in aanmerking. Het is een klankgebaar dat voor veel woorden beginnend met de klank 'g' gebruikt wordt.

Het andere gebaar voor 'garage bij het huis' verwijst naar de handeling van het openmaken van een garagedeur. Dit gebaar wordt redelijk herkend in alle regio's en opgenomen in de Basislijst.

Ook bij een gebaar voor 'familie' hebben we te maken met een geïnterpreteerd gebaar: de gevingerspelde letter F. Het is echter wel meer een gebaar geworden door de ronddraaiende beweging.

Het andere gebaar voor 'familie' heeft geen relatie met vingerspelling en heeft daarom de voorkeur.

© Nederlands Gebarencentrum 2001. Het is niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van het Nederlands Gebarencentrum dit artikel of een gedeelte uit dit artikel over te nemen.

tekeningen: © Saskia Heuer

